

4967.

~~20~~

Heb 4, 20

21

DISCURSUUM

De

Supremis in Imperiô Rom. Judiciis,

AULICO ET CAMERALI,

In quibus ea inter se vel differant vel conveniant,

PRIMUS

De eorum Jurisdictione,

Concurrentiâ, Præventionem mutuâ,
aliisq; ad eum punctum pertinentibus.

Quem

Favente Supremô Numine,

Auctoritate & Consensu

Illustris Jctorum Ordinis

In florentissimâ SALANA,

PRÆSIDE

IOHANNES ANDREA Gerhard / D.
S. CÆS. PAL. COM.

Publica Eruditorum Censura exponit

JOHANNES GEORGIUS à KESSEL,

Eques Silesius.

Ad d. M. Augusti Anno M. DC. LXIV.

In Auditorio Juridico,

horis consuetis.

J E N A E

TYPIS JOHANNIS JACOBI BAUHOFFERI.

SERENISSIMORUM
DUCUM VVURTENBERGENSIUM
ET TECCENSIUM, IN SILESIA OLSNENSIUM,
COMITUM MONPPELGARDENSIUM, DYNASTA-
RUM HEIDENHEIMENSIUM, STERNBER-
GENSIUM ET METZIBOREN-
SIUM.

SUMMIS STATUS CAMERÆ ET DISTRI-
CTUS MINISTRIS,

*GENEROSIS, NOBILISSIMIS, AC MAXIME
STRENUIS*

DOMINIS,

DN. JOHANNI GEORGIO

à Langenau & Großstrenz in Dobrischau / Consiliario
status gravissimo, nec non Ducatus Olsnensis
Capitaneo meritissimo.

DN. JOHANNI FRIDERICO

à Langenau & Großstrenz in Dobrischau / Consiliario
Status & Camerae gravissimo.

DN. CASPARO à Dreske & Merz

dorff in Janischdorff / Jenekwitz & Saprashien Præ-
fecto Districtus Drescensis meritissimo.

Dominis suis Agnatis ac Tutori filiali Amore, Reverentiâ
ac Obsequio æternum suspiciendis

HASCE STUDIORUM PRIMITIAS

ea, quâ debet & par est, Observantiâ

offert

JOHANN GEORG à KESSELL.

INTROITUS.

§. I.

REi Romanæ conservationem in sincerâ
inter Imperatorem & Principes confiden-
tiâ consistere, mutuâque inter Constans
concordiâ, nemo, opinor, negabit. Ea
verò Imperii felicitas vix aliâ obtinetur viâ, quàm si
justitia in Imperiò legitimè ubique administratur, hoc
est, si quod legibus publicis, quod jure cuique & Con-
stitutionibus Imperii debetur, id eidem per senten-
tiam ejusq; executionem tribuitur aut relinquitur. *Vid.*
Ordn. des Cammerg. zu Worms de anno 1495. in proem.
ibi. Und nach dem derselbe (gemeine Land-Fried) ohne
ne redlich / erbar / und fürderlich Recht schwerlich in
Wesen bestehen mag. ic.

§. II. Dantur autem Imperio jura & in *Aulâ Ca-*
saris & in Imperii Camera. Ibi enim lites & controver-
sæ inter Imperii Cives, nomine Augustissimi Impera-
toris, secundum Constitutiones publicas, Legesque
universalibus his Judiciis peculiariter præscriptas, vel
longâ observatione stylôque judiciali receptas, legiti-
mè ac solenniter disceptantur ac deciduntur.

§. III. Et quod *Cameram Imperialē* attinet, in *Reces-*
su Imperii novissimò de an. 1654. collapsa ferè & defor-
mata prorsus justitiæ facies, per Imp. ac Imperii Proce-
res, pristino suo decori restituta fuit, & à ducentis fe-
rè an-

re annis irrepti defectus, quantum fieri potuit, sublatis; secundum exemplum peritorum Medicorum, qui in gravissimis morbis, qui altos egerunt radices, tardò incedunt pede, lentisque utuntur remediis, ne malum benè positum intempestivè moveatur. Cessant igitur hodiè veteres litigantium querimonix de litium in Camera immortalitate. Omne siquidem, quod processui causarum remoram injicere, eumve extendere visum fuit, saluberrimè per dictum Recessum abrogatum est aut mutatum.

§. IV. Quamvis autem ea, quæ in punctò justitiæ in dictò Recessu de annò 1654. constituta sunt, principaliter Camera concernant Imperii, nihilo tamen minus non solùm quædam etiam ad Judicium Aulicum expressè ibi extenduntur, uti apparet ex §. 28. **Das dann Churfürsten.** 168. Sed & Divus Ferdinandus III. Roman. Imper. cum Status Imperii in præteritis Comitibus 1654. Communicationem renovatæ Ordinationis Consilii Aulici (**der verneuertten Reichs-Hoffraths-Ordnung**) submississimè peterent, apertè ipsis declaravit, quod ea non solùm secundum Ordinationem Cameralem, constitutiones Imperii & Instrumentum Pacis sit composita, sed & omne id, quod in istis Comitibus in punctò Justitiæ de novò sit constitutum, in eà observatum sit. *Autor der Grundtze des Heilig. Römi. Reichs part. III. cap. 5. §. Es hat zwar.*

§. V. De iis igitur, quæ in augustis his duobus Summi Principis Consistoriis, Aulico & Camerali, ratione causarum, quæ in illis tractantur; ratione personarum, quibus ea jus dicunt; ratione modi procedendi, qui in iis observatur; ratione item eorum, per quos justitia ibi administratur; sunt constituta & hóc tempore in usu sunt,

sunt, jam brevibus cum DEO agere, mecum consti-³
tui. Patebit inde, quæ sit inter hæc summa Imperii
Prætoria convenientia, quæ differentia? Ingenuè fa-
teor, me in brevi isto temporis spatio, quò, peregrina-
tione per Galliam, Angliam & Belgium ad finem per-
ductâ, in istis locis, ubi illustrissima hæc consilia ha-
bentur, versatus sum, paucissima, nedum omnia, ob-
servasse aut observare potuisse. nec dubito, quin in-
terdum errores sim commissurus. æquus tamen lector
omnia benè interpretabitur, imprimis etiam hoc,
quod, cum hæc duo suprema Tribunalia æqualem in
Imperio autoritatem & in plurimis concurrentem ha-
beant jurisdictionem, modò huic istud, modò isti hoc,
hinc inde præposuerim, & optimum in omni præce-
dentis lite ordinem observaverim, qui est, nullum
ordinem observare.

Præliminaria.

I.

De

Origine, Institutione, atque denominatione

Consilii Imperatoris Aulici,

Nec non

Camerae Imperialis.

§. I.

Antequam ipsum Discursum primum,
qui de jurisdictione horum iudiciorum tractabit,
inchoemus, pauca de origine, institutione at-
que denominatione eorum præmittenda sunt,
itemque ordinationibus iis præscriptis. Originem Au-
gusti Consilii Cæsaris Aulici referunt quidam ad Fer-

A 2

dinan-

⁴
dinandi l. tempora, alii ad aliis Imperatoris ætatem propinquiore. Nos eam Camera institutione longè antiquiorem, imò ad *antiquissima tempora* referendam esse putamus; nec enim dubium est, Imperatores Romanos à longissimò, imò immemoriali tempore tale Consilium in Aulâ semper habuisse, in quò causæ civium Imperii fuerint disceptatæ & agitatæ. Et hoc expressè innuit Divus Ferdinandus III. *in præfat. der verneuertem Reichs- Hoffraths- Ordnung.* ibi: *Wie wir befunden/Unsre löblichen Vorfahren am Reich/sich guter Ordnung von Uralters her beflissen / und hierzu/damit solchen Ihrem Obligen allenthalben desto statlicher vorgesehen werde / Ihren Reichs- Hoffrath/so selbige / zu Befürderung und Vollziehung der werthen Gerechtigkeit und Regiments im Römischen Reich / von unfürdencklichen Jahren erhalten / wie auch folgendes dero Kayserl. Cammer und andere Gerichts- Mittel aufgerichtet haben.* Sic extat Constitutio Friderici II. Imper. *anno 1236.* promulgata, in quâ sancitum, daß der Hoff- Richter (Judex Aulicus, hodiè Præses Judicii Aulici) alle Tage soll zu Gericht sitzen. *apud Goldastum Constit. & Rescript. Imp. Tom. I. pag. 84.* Et si cui Historias evolvere placebit, innumeras hujusmodi antiquissimorum Imp. Rom. inveniet constitutiones, ex quib9 Judicii Aulici longævitas patebit.

§. II. *Consilium* appellatur, nomine multis Consistoriis communi, specialiter verò ex hâc ratione, quia illustres Consilarii Aulici sæpiùs in causis arduis & maximi momenti, sententiam non concipiunt, sed tantum *Votum aut Consilium, ein Gutachten*/quod Imperatori per Vice- Cancellarium Imperii offerri curant. *R. S. O. Tit. 5. §. Wo aber die Stimmen, qui in secretiori*

5
tiori suo Consistorio (adhibitis simul in consilium
Domino Præside atque Re- & Correferentibus) su-
per eò deliberationem instituere solet. *Judicium* ta-
men quoque appellatur tam in publicis Constitutio-
nibus, quam à probatis Scriptoribus. *V. Instr. Pac. art. V.*
§. 54. ibi: etiam in Judiciò Aulicò. R. S. D. Tit. 2. in pr.
ibi: für unser Kayserl. Gericht. Item tit. 5. §. Es sollen
auch. ibi in fine: Diesem unserm höchsten Gericht und
Tribunali. Adcòque nec nobis improbabitur, quòd
promiscuè modò Consilium, modò Judicium, Senatum
hunc Aulicum appellemus.

§. III. *Aulicum verò Consilium hoc dicitur,*
Der Kayserl. Hof = Rath / Das Kayserl. Hof = Gericht /
quia Imperatoris Aulam ferè sequitur, & regulariter
eòdem locò habetur, quò Imperator Aulam suam con-
fert. R. S. O. Tit. 1. §. alle diese. verb. und unsern Kay-
Hofie und alle Zeit / welcher Orthen derselbige gehalten
wird, nachfolgen. Hoc tamen præcisè necessarium
non est, sed in Cæsaris arbitriò consistit, an Senatum
Aulicum secum ducere velit, an in aliò locò illum re-
linquere. Sic quoties Augustissimus Imperator Roma-
no - Germanicus tanquam Rex Hungariæ Pofonium
ad Comitata provincialia profectus est, semper hæc-
tenus excelsum Consilium Aulicum Vienna perstitit.
Sic anno 1645. cùm Divus Ferdinandus III. Imperator
ex Superiore Austriâ in Bohemiam discederet, aulam-
que suam Praga constitueret, Consilium Imperiale -
Aulicum Lincii permansit, ibique Processus omnes ex-
pediti, ac Pragam Cæsari ad subscribendum missi
sunt. Sic cùm idem laudatissimæ memoriæ Impera-
tor cum Filiò Ferdinando IV. Anno 1654. Ratisponâ Au-
gustam Vindellicorum ad Actum Electionis Regis Roma-
norum

6
norum proficisceretur, Senatus tamen Aulicus *Ratis-*
pona substitit, ibique sessiones & expeditiones conti-
nuavit. Sic & aliquando Imperatoris Aula *Lincii* fuit,
in Superiore Austria, Consilium verò Aulicum *Ovilia*
seu *Welsa*, civitate tribus milliaribus inde distante. Ex
quibus exemplis (quorum plura adduci possent) patet,
quòd Consilium Imperiale Aulicum non semper Au-
lam Imperatoris sequatur, sed sæpiùs Aula Cæsaris in
aliò locò, & Senatus Aulicus in aliò, non tamen lon-
gè ab eà distante, habeatur. In quocunque tamen
Consilium Aulicum consistat locò, nihilominus in
Citationibus Cæsareis, quæ inde procedunt, locus
iste non adponitur, sed omnes Citationes *ad Aulam*
fiunt *Imperatoris*, hisce formalibus: selbst oder durch
einen genugsam bevollmächtigten Untwals an unsern
Kayserslichen Hof / was Enden derselbe alsdann seyn
wird / erscheinet / &c. Atque in hoc differunt à Citati-
onibus Cameralibus, in quibus (quemadmodum in o-
mnibus judiciis quoque obtinet) locus judicii adpo-
nendus & denominandus est.

§. IV. Judicium hoc Imperatoris Aulicum
nuncupatur quoq; *Consilium Imperii*, *Reichs-Hof-Rath*,
ratione *causarum*, quæ sibi tractantur & deciduntur,
quæ tam Imperii Principes, quàm Imperium ipsum
concernunt. *R. H. D. tit. 2. in pr.* ibi: alle und jede Sa-
chen / das Heil. Römische Reich / desselben Hochheit /
Recht / Herrligkeit &c. Unde etiam Cancellaria hujus
judicii, die *Reichs-Hof-Cansley* / Archiepiscopo Mo-
guntino, ut Imperii Archi-Cancellario, juramentò
obstringitur. Non ratione *causa efficientis*, quæ non
Imperium, sed Imperator solus. *d. R. H. D. tit. 1. in pr.*
verb. Unser Kayserslicher Reichs-Hof-Rath / denen
obrieth

7
oberstes Haupt und Richter allein Wir. & vers. Und
weisen dann allein Uns als Römischen Kayser zc. So-
lus enim Imperator huic iudicio Consiliarios idoneos,
& hodiè quidem, secundùm Capitulationem, ex utra-
que Religione, tam Evangelicâ quàm Catholicâ, eli-
git, ipsisque solus salarium confert. *de quibus infra.*

§. V. Hactenus de *Consilii Aulici* denominatio-
ne atque origine. Jàm pauca quoque de *Illustri Judi-
ciò Camerali*. Cùm nimirùm in *Camera* seu *Conclavi* ju-
dicia plurima (quædam enim sub dio habentur) insti-
tuantur, ab adjuncto loci *Camera* nomen quibusdam
inditum videmus. Hinc vulgariter & ille ipse locus,
in quò iudicium Imperiale exercetur, *Camera* dicitur
Imperialis, *die Cammer* / *die Kayserliche Cammer*. Prop-
riè v. voce eâ illud ipsum iudicium in Imperiò Roma-
nò summum denotatur, quod inde *Cameralis* quoque *Judi-
cium* dicitur, *das Cammer* / *Bericht* / item *Imperii Ca-
mera*, quia causa Imperii civium ibi disceptantur. Et
in hâc acceptione, quam usus probat abunde, nos quo-
que hîc ubique eò vocabulò utimur. Aliter vox ea
accipitur, quando ærarium Imperii *Camera* dicitur *Im-
perialis*, quicquid nimirùm ad commodum Imperii pe-
cuniarium pertinet, *ut ait Bartolus in Rubricâ Cod. de ju-
re Fisci n. 7. Einkommen* / *so dem Reich zustendtg.* ubi o-
biter notamus, aliam esse *Cameram Imperialem*, hòc mo-
dò acceptam, aliam *Cameram Imperatoris*. *Camera*
Imperialis, uti jàm dictum, est *ærarium Imperii*; *Cam-
era Imperatoris* est *pecunia Principis*, quicquid ad patri-
monium Imperatoris spectat. *Bart. d. n. 7. Kayserliche*
Cammer / *Güter* / *so dem Kayser allein zugehören.*

§. VI. Autorem *Judicii Cameralis* communi-
ter dicunt *Maximilianum I. Regem Romanorum gloriosis-
simum,*

8
simum, qui illud communi Statuum consilio in Comitiis Wormatiensibus anno 1495. formaliter instituit, ut esset universale totius Imperii Germanico-Romani iudicium, commune Civium per fugium atque extremum juris asylum, **Das Oberst und letzte Gericht. K. A. zu Augspurg / 1530. §. Dieweil nun unser.** Locus ipsi tum assignatus fuit Francofurtum ad Moenum, ubi dicto anno 1495. d. 3. Nov. prima judicialis audientia celebrata, sive, ut *Gailius loquitur*, primum Consistorium publicum habitum est. *lib. 2. de Pac. publ. cap. 1. n. 28.* Et anno 1496. d. 26. Febr. omnium prima sententia Banni Imperialis ibi pronuntiata, *referente eodem Gailio d. cap. 1. n. 29.* Quanquam fatendum sit, Camerale iudicium non primitus in dictis Comitibus initium sumsisse, sed *longè antè* quoque ejusmodi iudicium Germaniæ generale, sub hoc eodem nomine **des Cammer-Gerichts** / extitisse. *teste Limnao Lib. 9. de Jure Publ. cap. 4. n. 26.* Sed id non semper tunc patuit, sed certis tantummodo temporibus, plerumque in Comitibus, fuit institutum, nec adeò certam habuit formam, quam accepit demum à Maximilianò, qui certum ipsi assignavit locum, certas ipsi Leges dedit, certasque ad id destinatas & idoneas constituit personas. **Ordn. der Röm. Königl. Mayst. Cammer-Gericht, zu Wormbs de anno 1495.**

§. VII. Patet ex jam dictis facile ratio atque causa, ob quam Maximilianus I. ejusmodi iudicium instituerit, *certò locò continuòq; tempore* habendum. Cum enim litigantes olim non sine magnis impedimentis jacturâque rei familiaris, Imperatorem ejusque Aulicum iudicium, **Hof-Burg- und Land-Gericht** / pro impetrandâ justitiâ sequi tenerentur, aut tempus expectare

9
Camera Comitiorum, in quibus ejusmodi judicium Ca-
merale institui solebat, uti §. preced. diximus; de eoque
Imperii Ordines sæpius conquesti essent, laudatissi-
mus Romanorum Rex Maximilianus I. è re simul sub-
ditorum & Imperii esse existimavit, certò locò Im-
periale Prætorium, sub Camera nomine, instituere, in
quò vice Cæsareæ Majestatis atque Imperii, de causis
Statuum & subditorum continuò tempore cognosce-
retur.

§. IIX. Ambulatorium tamen adhuc tum tem-
poris fuit, & vix per annum cum dimidiò Francofurti
constitit, cum *Wormatiam* vocatum, ubi d. 31. Maji an-
no 1497. sententias primùm esse publicatas, ex senten-
tiis Barthii patet. abinde *Noribergam* migravit anno
1501. & hinc *Ratisponam* anno 1504. rursus *Wormatiam*
anno 1511. & *Noribergam* anno 1521. posthac *Eslingam*
anno 1524. ac tandem *Spiram* anno 1527. Nec enim con-
stantem à conventionem Cæsaris & Statuum sedem tum
habuit, sed in genere tantum conclusum fuit, ut locò
haberetur *commodò, im Reich/ in einer füglichen Stadt.*
*C. G. O. zu Wormbs 1495. Tit. Wo das Cammer = Ger-
richt gehalten werden solle.* Et quamvis ipse Maximil.
statim cogitavit, constantem fixumque Camerae con-
stituere locum; id tamen effectui dare non potuit, sed
demum in Comitibus Augustanis 1530. communi Cæsa-
ris ac Ordinum consiliò ordinatum, ut Camerae Im-
perialis sedes quasi propria *Spira* sit, ubi nunc est *per-
petuum justitia Templum*, in quo Summi Ejus Sacerdotes
quotidiè ipsi faciunt sacra, & quasi ex Oraculò Civi-
bus Romano - Germanis jura docent ac imperant. Nec
Spirâ aliò transferri potest, nisi Cæsari ac Principibus
Germanis ex gravibus ac prægnantibus causis ita vi-

B

sum

sum fuerit. R. A. zu Augspurg de anno 1530. §. Darzu
meynen und wollen wir. 83. ibi : Daß nun hinfürter
unser Cammer, Gericht / aus obangezeigten Ursa-
chen / stätigs zu Speyer bleiblich seyn / und gehalten /
und sonst nirgends anders wohin verändert werden
soll / es beschehe dann mit unserm / auch Churfürsten /
Fürsten und Stände Wissen und Willen. *Ad. C. B. D.*
part. 2. tit. 34. ubi idem sancitum & confirmatum.

§. IX. Et quamvis in novissimis universalibus
Germaniæ Conventibus, *Monasterii 1648. & Ratispo-
na 1654.* habitis, de Camera translatione in alium Im-
perii locum securiorem deliberatum fuerit, nondum
tamen ea res decisa. R. A. de anno 1654. §. als auch bey
den allgemeinen. 167. ibi : So befinden Wir / und mit
uns Chur = Fürsten und Stände nach reiffer wohlbe-
dächtlicher Überleg. und Beratschlagung der Sachen/
berührte Translation noch zur Zeit nicht thunlich.

§. X. *Ad tempus* tamen Camera Imperialis in
alium transferri locum potest, si serenissimus Domi-
nus Judex & Assessores ob bellicos tumultus aut in-
gruentem contagiosam labem, necessarium id aestima-
verint, atque Imperatoris accesserit venia atque con-
sensus. *C. B. D. part. 2. tit. 34. R. A. de anno 1570. §.*
Dieweil dann auch. 103. ibi : Daß Cammer, Richter
und Besizer / da die solche Translation fürzunehmen
bedacht / uns dasselbig zeitlich zuschreiben sollen.

II.

De

Ordinationibus

Camerae Imperiali atque Judicio Aulico
præscriptis.

§. I. Ut

§. I.

V quælibet benè constituta Judicia, ita & hæc duo suprema suas habent ordinationes & Leges, secundum quas lites & controversiæ legitimè in iudicium introducuntur, disceptantur, ac deciduntur.

§. II. Sacrum Imperialis Camerae Judicium tot benè obtinuit Ordinationes, quot Orbis Romano-Germanicus vidit Comitiam. Primùm, ut communiter evenire solet, ordinationes ei præscriptæ fuerunt breviores; sed illæ subsequentibus temporibus in Comitiam semper fuerunt extensæ, & aliis superadditis Sanctionibus auctæ. Omnium optima & perfectissima est, quæ ex antiquioribus Ordinationibus ab anno 1495. usque ad annum 1546. publicatis, anno 1548. primùm composita atque à laudatissimò Cæsare *Carolo V.* anno 1555. in Comitiam Augustanis promulgata est. & hæc etiam ab Autoribus communiter & secundum excellentiam allegatur; hujus quoque solius in Capitulatione augustissimi moderni Imperatoris *Leopoldi art. 38.* fit mentio.

§. III. Postquam autem ea per subsequentes Imperii Constitutiones, Recessus Deputationum, Senatus Consulta Cameralia sive Communia Decreta (*Gemeine Bescheide*) & alias sanctiones noviores, multis in locis correctæ, declarata ad auctaq; esset, *Imp. Rudolphus II.* communi Procerum consilio Judici atq; Adfessoribus Cameralibus anno 1598. injunxit, ut ex suorum numero quosdam seligerent, ex utraq; religione pares, qui dictam Ordinationem singulari curâ reviderent ac materias in Constitutionibus Imperii aliisque sanctionibus sparsim existentes in loca con-

grua congererent, unoq; volumine complecterentur.
Hoc opus, cum ad finem ex voto esset deductum,
Conceptum appellarunt *renovata Ordinationis Cameralis*,
vulgò **Cammer-Concept**, atque Electori Moguntino
transmiserunt, qui in Comitii anno 1603. illud matu-
ro Statuum Imperii subjecit iudicio.

§. IV. Sed cum tam in his quam in proximis
subsecutis Comitii de anno 1613. eius publicatio im-
pediretur, nec in subsequenter Comitii hac de re
aliquid actum, ac interea temporis dictum Conce-
ptum Ordinationis tum per publicas Constitutiones,
cum primis per Recessum Imperii de anno 1654. tum
per recentiora Decreta Communia Cameralia, in
multis locis correctum, mutatum aut etiam prorsus
abrogatum esset, placuit Ordinibus Germaniæ in *dietâ*
Ratisponensi 1654. ut illud in futurâ visitatione Camere
per Dn. Visitatores, adminiculô Assessorum & Procu-
ratorum primariorum, revideretur ac emendaretur,
totumque opus ita præparetur, quò in proximis (mo-
dernis) Comitii tandem ad perfectionem venire possit.
N. N. de anno 1654. §. das anno 1613. begriffnes. 134.

§. V. Postquam autem illa visitatio nondum in-
stituta, nec revisio ac emendatio sæpè dicti Concepti
facta, eius ratificationem ac promulgationem in his
Comitii sperare vix possumus.

§. VI. Interea manum operi admovit *Nobilis-
simus Vir, Dominus Jacobus Blume, J. V. D. Amicus meus
honoratissimus*, atque laudandô studiô atque insigni la-
bore Conceptum hoc Ordinationis revidit, irrepta in
priora Exemplaria, imprimis in marginalibus, errata
innumera typographica emendavit, loca parallela, ubi
opus, addidit, textus authenticos ex Recessibus ac
Memo-

13

Memorialibus Visitationum, ut & Cameræ Consultis, hinc inde allegatos singulis locis contiguè adjecit, & ubique commodè annotavit, quicquid per recentiores Recessus & Decreta Cameralia ab anno 1613. ad hunc usque diem mutatum, correctum, confirmatum, declaratum aut penitus abrogatum est; hocque Opus clementissimo *Electoris Moguntini* consensu & privilegiò publici juris fecit.

§. VII. Non ita pridem à quòdam *quærebatur*, cum hoc sub incudem de novò revocatum Conceptum Ordinationis Cameralis nullam vim sanctionis pragmaticæ adhuc habeat, & maximè dubium sit, an id Imperator & Principes Germani sint confirmaturi, efficaciter illud possit allegari? Non sine utilitate illud legi eique fidem maximam haberi posse, nemo dubitabit. Nam ubique expressa verba Constitutionum ac Recessuum, ut & Decretorum Communium, à Judice & Adessoribus Cameræ promulgatorum, (quibus ratione processûs judiciarii aliquid mutandi aut de novò constituendi potestas est. *C. S. D. part. 2. tit. ult. R. U. de anno 1654. §. Diesem nechst. 34. verb. dem arbitrio judicis.*) habentur. Quin & in ordine materialium vix aliquid desiderari poterit, adeò ut dubium sit, an Imperii Proceres aliquid amplius, quàm in novissimâ editione factum, addituri aut correcturi sint.

§. IIX. Hactenus de Ordinatione Camerali. Jam de Ordinatione Consilii Aulici. Quamvis etenim non solum in Recessu Imperii novissimò *de anno 1654. §. Es sollen auch. 137.* sancitum, ut juxta normam Cameralis Ordinationis Processus Judiciarius per totum Imperium in omnibus Judiciis inferioribus, in quantum cujusque loci consuetudo id permetteret,

institueretur; sed & per *Instrum. Pac. Casareo-Suecicum* art. V. §. 54. expressè constitutum sit, ut in ipso quoque *Judicio Aulico* per omnia Ordinatio Cameralis servaretur, nihilominus tamen Aulicum Judicium præter jam memoratam Ordinationem Cameralem, quam in plurimis sequitur (*R. H. D. tit. 2. §. So wollen wir auch. ibi: auch so viel möglich / desselben unsers Keyserl. Cammer- & Gerichts Ordnung / und in allen Sachen gewöhnlichen process, Termin und Solenniteten gebrauchen und observiren*) peculiarem Ordinationem ab Imperatoribus præscriptam habet, quam Divus *Ferdinandus III. Rom. Imp. anno 1654. renovavit ac Rationis publici fecit juris.*

§. IX. Hujus communicationem licet Status Imperii (zu behöriger Durchsehung und Benbringung Ihrer Erinnerungen) à Cæsareâ Majestate petierint, ea tamen unâ cum aliis gravissimis materiis usq; ad prorogata (moderna) Comitiam in suspensio relicta. Interim in *novissimâ Capitulatione Leopoldinâ art. 41. invictissimus modernus Imperator ad observandam hanc renovatam Ordinationem juramento respectivè se obligavit, (adeoque ea jam tacitè ab Electoribus approbata.) ibi: Wir wollen auch die neu aufgesetzte und von unsern Vorfahren / glorwürdigsten Vorfahren / approbirte Reichs- Hof- Raths- Ordnung (es sey dann / daß bey künfftigen Reichs- Tag ein anders verordnet werde) fest halten lassen.*

§. X. Et hinc etiam illustres Domini Consilarii Cæsarei in omnibus huic Ordinationi inhaerent, & strictè eam (ipsis id fatentibus) observant. ideoque eò magis ac confidentiùs nos illam, ad confirmanda ea, quæ in sequentibus dicemus, poterimus allegare.

DIS-

DISCURSUS PRIMUS

De

Jurisdictione

Supremorum in Imperio Romano Judiciorum,
Aulici & Cameralis,
concurrente;

Aliisque ad eam materiam pertinentibus.

CAPUT I.

De

Jurisdictione in genere,

Qualis

Supremis in Imperio Romano Judiciis,
Aulico & Camerali,
competat.

§. I.

um *Respublica* secundum Politicos sit ordo imperantium & parentium, oportet esse certam formam, à quâ denominentur imperantes; illa est potestas publica imperandi vel regendi. Potestas ea publica vel *summa* est vel *dependens*. *Summa*, quæ penes eum, qui cum summo Imperio est, residet; *dependens*, quæ ab eò, qui summum Imperium habet, derivatur in alios. Potestas dependens potissimum versatur circa causas, de quibus in iudicio controversatur. Hæc potestas in iure Romano duobus actibus constat & exercetur, *iustione* & *coercitione*; Illa *jurisdictio* dicitur, hæc *Imperium*. *Jurisdictio* (quæ aliis dicitur *jurisdictio simplex*, sive, in specie

specie sic dicta) est potestas in causis civilibus (ut opponuntur criminalibus) jubendi, jure magistratus competentis. *Imperium* est potestas publica in causis forensibus (ut comprehendant & criminales) jubendi & coercendi; (& hoc aliis dicitur *jurisdictio in genere*, quanquam malè, quia *jurisdictio in jure Civili* non ita generaliter sumitur.) *Imperium* est vel merum vel mixtum. *Merum* est potestas publica in causis criminalibus coercendi, jure speciali competens; & hoc ab aliis appellatur *jurisdictio criminalis*. *Mixtum* est potestas publica in causis civilibus jubendi & coercendi, jure magistratus competentis; & id aliis dicitur *jurisdictio civilis*.

§. II. Imperii Camera jurisdictionem *civilem* habet, *non criminalem*, quod notissimum. Est enim iudicium civile, quale Consilium Aulicum quoque. Causæ siquidem criminales, *Peinliche Sachen/die Leib-Straffe auf Ihnen tragen*. C. B. D. part 2. tit. 28. §. It. nach dem. quibus nimirum agitur ad poenam corporalem, neque in primâ neque in secundâ instantiâ in his supremis Judiciis locum habent. C. B. D. cit. loc. R. N. de anno 1530. §. Item als ist etliche Zeit. Excipiuntur (1.) causæ fractæ pacis. (2.) Delicta Fiscalia, (3.) Si causa criminalis ex capite nullitatis principaliter & seorsim deductæ ad Cameram vel Iudicium Aulicum devolvatur. *Myns. observat. cent. 4. observ. 42.* (4.) Si non de crimine principaliter, sed de competentia iudicis disputetur. (5.) Si dubitetur, an causa sit criminalis. Sed an horum iudiciorum *jurisdictio ordinaria* sit, an delegata? major dubitatio est. *Camera-lem* putamus *Ordinariam*, cum *jurisdictio hæc* fundata sit in perpetuâ Imperii Lege, *Ordinatione*, quæ ab Imperatore & Ordinibus, Camerae est præscripta. *Jurisdictio*

dictio autem à Lege concessa, est ordinaria. *juxta omnium Dd. sententiam.* Deinde Imperator causas in Camera pendentes non potest avocare, *uti demonstrabimus infra Cap. 3. §. 7.* quod etiam est nota jurisdictionis ordinariæ. Denique delegata per mortem superioris constituentis expirat. *Gilhaus. arbor. judic. part. 1. cap. 1. §. 7. n. 44.* Jurisdictio autem Camerae cum obitu Imperatoris non exspiret, id ipsum argumento est, eam non esse delegatam, sed ordinariam. Ita post obitum *Divi Ferdinandi III. Imperatoris*, tempore interregni, Camerale Collegium munus suum in justitiæ administratione constanter peregit, audientias celebrando, processusque decernendo. eorum tantum expeditio in Cancellariâ tamdiu in suspensio esse debuit, donec sigillum, cui Serenissimorum Vicariorum Insignia impressa, eò translatum fuit, sub quorum nomine & sigillò ii processus postea fuerunt expediti.

§. III. Ais : ordinariam & propriam obtinens jurisdictionem, eam proprio, non alieno exercet nomine. *arg. l. 3. ff. de offic. eius cui mand. est jurisd.* Camera autem, quæcunque agit, titulo & sigillò Cæsaris peragit, *uti infra in Disc. seq. latius demonstrabimus.* Respondeo. Camera ordinariam quidem jurisdictionem habet, *sed minus principalem, dependentem, vicariam.* Summum enim Principem repræsentat Camera, & vice ejus judicat. *Myns. cent. 4. obs. 5.* Vicarius non proprio, sed ejus nomine gerit, *cujus vices obtinet. Wessemb. parat. in C. de offic. Vic. n. 1.* Vicarium tamen generaliter constitutum, propriam habere jurisdictionem, statuunt Jurisperitissimi. *Scip. Gentil. lib. 2. cap. 9. Menoch. 2. presunt. 14. num. 3.* Sic præfectus prætorio ordinariâ olim gaudebat jurisdictione, & vice tamen sacrâ,

C

hoc

hoc est, Imperatoris (ut Cassiodorus lib. 6. epistol. loquitur) judicare dicebatur. Camera igitur jurisdictio licet vicaria sit atque dependens, ordinaria tamen.

§. IV. Aliter comparatum est cum jurisdictio-
ne *Judicii Aulici*, ea enim sede Imperatoriâ vacante
quiescit. Defuncto Cæsare statim Acta omnia à Re-
gistratore obsignantur & asservantur, ac tamdiu in
suspensio manent. Interea autem quilibet Vicarius
in terris Imperii sibi assignatis *judicium Vicariatûs* con-
stituit; quorum judiciorum Acta finito interregno ad
Aulam Electi Imperatoris transmittuntur. Atque
hæc cum ita obtineant, patescit, quod Consilii Aulici
jurisdictio *delegata tantum, non ordinaria* sit, qualem
Imperii habet Camera. *uti in §. antec. demonstratum.*

§. V. Sed cum in Aulâ Cæsaris integer penè
causarum Processus sæpius Commissariis delegari soleat,
cuidam exinde videri posset, Senatum Aulicum ordi-
nariam habere jurisdictionem, non delegatam. Sed
respondemus: quamvis ejusmodi Commissiones in Con-
silio Aulico decernantur, non tamen Senatus intelli-
gitur processum causarum delegare, sed ipse Cæsar,
qui Commissarios constituit, iisq; potestatem tribuit,
ut in causæ cognitione procedere possint usque ad sen-
tentiam. *Camerasale judicium, quamvis ordinariam*
jurisdictionem habeat, uti supra probavimus, inte-
grum tamen causarum processum delegare non solet;
nec etiam potest, cum personarum qualitas & indu-
stria sit electa. P. G. D. part. 1. tit. 3. hinc omnimoda
causæ delegatio fieri ibi non potest, sed tantum quo-
rundam Actuum judicii particularium, qui alias per
subsidium juris fiunt, quales sunt: testium examinatio-
nes, instrumentorum transsumptiones, inspectiones locorum
ocula-

oculares &c. Adeoque benè differunt Commissiones Ca-
merales à Commissionibus Cæsareis, zu Verhör der Sa-
chen, de quibus in Disc. seq. cap. 2. §. 9.

19

CAPUT II.

De

Concurrentiâ jurisdictionis,
Consilii Cæsaris Aulici

&

Camerae Imperialis.

§. I.

DUdum anxie disputarunt Publici Juris Do-
ctores de quaestione: *An hæc duo summa in Im-
perio Romano iudicia, Camerale & Aulicum, con-
currentem habeant jurisdictionem?* sive, ut pau-
lò explicatiùs statum controversiæ cum Limnao forme-
mus: *An cause ad jurisdictionem Camerae pertinentes hòc ad
eandem pertineant modò, ut necessariò ibi tractentur, nec
coram Imperatore in Ejus Aulicò Consilio proponi atque ven-
tilari possint, sed præcisè ad Cameraam inde debeant remitti?*

§. II. Latisimè de eâ quaestione agit jam lauda-
tus illustris Limnæus lib. 9. de Jure Publ. Rom. cap. 4.
per totum, ubi multos allegat Cameralistas, rationes-
que pro & contra adducit, decisionem tamen suspen-
dit. Latè quoque de eâ disserunt Arum. Vol. 1. de jur.
publ. disc. 13. q. 4. Besold. de jurisdic. Rom. Imper. q. 12. Thom.
Mich. de jurisdic. th. 35. Petr. Heig. part. 1. qv. 9.

§. III. Nos, salvò cujuscunque rectiùs sentien-
tis judiciò, putamus, si quaestio *universaliter de omnibus
causis* formetur, *an scilicet hæc duo summa iudicia jurisdi-
ctionem concurrentem habeant, nullò causarum discrimine?*
quòd *negativa* sine dubio vera sit, cum in propositò

C 2

fit,

fit, quòd Senatus Aulicus Imperatoris nomine de feudis Imperii majoribus cognoscat (quorum cognitionem Imperator sibi soli reservavit. *C. S. D. part. 2. tit. 7. Gail. lib. 1. obs. 1. n. 31.*) de concessione item privilegiorum Cæsareorum, eorumque confirmatione, collatione dignitatum, aliisque causarum generibus ac negotiis deliberet (*de quibus in cap. 4.*) quibus Camera Imperialis nunquam se immiscuit, nec se immiscere potuit; adeòque in iis causis ac negotiis concurrentia jurisdictionis Cameralis locum minimè habet, sed tales causæ tantùm in Aulâ Cæsareâ disceptantur.

§. IV. Quòd si verò in *particulari* informetur quæstio: *an nimirùm in quibusdam causis Judicium Aulicum & Camerale concurrentem jurisdictionem habeant?* intrepidè affirmamus, per expressum textum in *R. S. D. Tit. 2. §.* So wollen wir auch. *ibi: So wollen wir auch/ daß unser Reichs Hof = Rath sonst und in denen Fällen / darinnen wir und unsre Vorfahren am Reich/ unsern Cammer = Gericht concurrentem jurisdictionem zu mehrer Befürderung der Partheyen und unsrer Übertragung mitgetheilet haben / demselben seinen starcken Lauff lassen / und per avocationem causarum nicht verhindern / wann nemlich solche Sachen allbereit dafelbst durch ausgewürckte und insinuirte Citation anhängig gemacht worden.*

§. V. Quidam statum quæstionis ita posuerunt: *An Imperator cum Camerâ concurrentem jurisdictionem habeat? & hoc absurdum putârunt, quasi quæramus, an idem cum seipsò possit concurrere?* Ita scribit Autor des gründlichen Berichtes / ob der Kayserl. Hof = Rath mit dem Kayserl. Cammer = Gericht concurrentem jurisdictionem habe? fol. 50. Daß zwischen der Kayß. Mayst. und

und dem Kayserl. Cammer - Gerichte per rerum natu-
 ram keine concurrentia jurisdictionis könne statt ha-
 ben / sintemahl die jurisdiction, die in Camera admi-
 nistrirt wird / eben der Kayserl. Maj. jurisdiction ist. Ve-
 rum enim verò licet Imperator Camerae jurisdic-
 tionem concesserit, tamen neque absurdum neque per
 rerum naturam impossibile est, ut ipse eâ quoque uti
 possit, neque enim eam *privativè aut abdicativè*, sed *cu-
 mulativè*, ut loquuntur, in Camera transtulit, in par-
 tem laboris ac sollicitudinis. *Vid. Hillig. ad Donell. lib. 17.
 Comm. cap. 9. lit. N.* Ea enim fuit judicii Cameralis insti-
 tuendi ratio, ut Imp. & eorum Judicium Aulicum
 molestiarum judicialium mole indies magis magisque
 accumulatiore, aliquatenus sublevarentur. Quare
 pessimè ii agunt, qui ea, quæ in favorem Cæsarum in-
 troducta sunt, in diminutionem Imperatoris potestatis
 trahere conantur. Firmò igitur stat talò thesis nostra,
 quòd Imperator in Consilio suo Aulicò *de iisdem cau-
 sarum generibus, in quibus Camera jurisdictione fundata est,*
 cognoscere possit, atque ita cum eâ concurrere. Et
 id qui negant, nesciunt quid statuunt.

§. VI. Dilabimur inde in aliam quæstionem ma-
 ximi momenti, quæ à priori dependet: *An nimirum &
 quando mutua præventio inter hæc duo summa judicia obti-
 neat?* sed eam pertractabimus in peculiari capite, pro-
 ximè hoc insequente.

§. VII. De causis in quibus concurrentia ju-
 risdictionis adeoque & mutua præventio contingere
 solet & potest, pauca adhuc dicenda. Et quidem *quo-
 ad causam fractæ pacis & religiose constitutionis,* quòd in
 utrâque concurrentia jurisdictionis admittatur, textus
 sunt clari in *C. C. D. part. 2. tit. 9. §. 2. & seqq. R. U. de
 anno 1566. §. und nach dem. 6. vers. Wir wollen auch.*

Sed & in cæteris causarum generibus, in quibus jurisdictio Camerae in primâ instantiâ fundata est, Consilium quoque Aulicum jurisdictionem habere, satis patet ex suprâ dicto fundamentò, quòd Imperator jurisdictionem Camerae concedens eâ se non spoliârit, sed sibi integram reservârit; quin & *experientia quotidiana* satis id testatur. Et in apriçò quoque est, cuilibet liberum esse, à sententiis Inferiorum Judicum, qui privilegiis de non appellando simpliciter non gaudent, vel, si usque ad certam tantùm summam eò fruuntur, in summâ appellabili *vel ad Casarem ejusque Consilium Aulicum, vel ad Cameram* provocare.

CAPUT III.

De

Mutuâ Præventionē,

Inter

Cameram Imperialem & Consilium Aulicum.

§. I.

Diximus in præcedentibus, quòd in quibusdam causis Consilium Aulicum & Camerale concurrentem habeant jurisdictionem. Inter Judices autem Jurisdictionem concurrentem habentes *preventio* obtinet seu *præoccupatio*. Intelligitur autem unus alterum in jurisdictione prævenisse, si *lis* apud aliquem *pendere* inceperit. Sed *quando lis in judicò pendere incipiat*, quæritur? Textus expressus est in *R. H. D. Tit. 2. §. So wollen wir auch verb. Wann nemlich solche Sachen allbereit daselbst durch ausgewürckte und insinuirte Citation anhängig gemacht worden.* Quod & *Gail. lib. 1. obs. 74. n. 17. & Mynsing. 4. obs. 26.* aliique similiter tradunt, *litispendentiam nimirum incipere per citationem reo legitime insinua-*

Innuatam. Debet autem citationi libellus esse insertus vel adjunctus, ut reus percipere possit, ob quam causam ab actore conveniatur, *R. A. de anno 1654. §. Diesem nechst. 34. in fin. verb. Damit der citirte in diesen allen sich wohl ersehen ic.* quoniam, antequam actor libellum porrigat, litispendentia inducta cense-ri non debet. *Zanger. de except. part. 2. cap. 13. num. 10.* Ratio rationis, quoniam Reus antea adhuc inscius, cu- jus rei controversiam ipsi motum iri, adeoque *respectu* *Ejus* lis pendere dici non potest, *antequam Citatio ipsi fuerit insinuata.*

§. II. Et hæc vera sunt *respectu Rei.* Quod *actorem* attinet, illius *respectu* lis pendere incipit, *quamprimum decreta citatio ad ipsius notitiam pervenerit*, licet nondum sit expedita aut reo insinuata. *Roman. Consil. 330. n. 2. Menoch. de A. J. Q. cas. 202. n. 8.* Et hæc sen- tentia in Camerâ observatur, ubi statim post decretam Citationem Documenta litispendentiæ communicari solent. Hinc sequitur, si actor, decretâ jam citatione, licet nondum reo insinuata, ad Aulam Cæsaream transgredi vellet, quod hoc facere non possit, propter litis in Camerâ pendentiam.

§. III. Sed si Actor & Reus, ambo sententiâ In- ferioris Judicis gravati, simul appellent, alter ad Au- lam Cæsaris, alter ad Cameram, & unus in Camerâ prius quidem impetret citationem, alter verò citatio- nem tardiùs in Aulâ Cæsareâ impetratam citiùs insinu- ari curet, *queritur*, ubi lis pendere dici debeat? *Respon- deo: in Aulâ Cæsaris. per tradita Glossa in c. 59. verb. assi- gnata. de Appellat. ubi dicit: si duo sint ordinarii, possum ad- versarium meum prævenire coram altero, quem volucro eli- gere, non obstante, si Adversarius dicat, quæd volebat & deli- berave-*

beraverat me convenire coram aliò, cum quò tractaverat, nisi ipsius citatio prævenisset. Per citationem enim (intellige Reo insinuatam) inter Judices jurisdictionem concurrentem habentes præventio introducitur. *Gail. 1. observ. 29. n. 4.*

§. IV. Quoad Commissarium Cæsaris aliter obtinere, scribit *Gylmannus præjudic. Cameral. voc. præventio. §. dubitabatur.* putans, per solam ab istò decretam citationem præveniri Camera; Sin verò Camera Commissarium præveniat & decretò & insinuatione citationis, illam esse judicem. *quod ibi præjudiciò confirmat.* Sola autem præsentatio Commissionis, effectum præventionis non operatur, sed requiritur, ut is, cui, per præsentationem Commissionis, jurisdictio tribuitur, eâ uti incipiat; incipit autem illâ uti, decernendo citationem.

§. V. His obstare videtur, quòd lis demum incipiat à *Litis contestatione.* Ergò antè pendere dici nequit. *Respond.* incipit litispendentia à solâ citatione, quoad judicem & litigantes; quoad rem controversam verò à L. C. *Umm. disp. 12. n. 23.* Atque sic concilianda sunt jura & Dd. qui judicium sive litem incipere dicunt modò à citatione, modò à L. C. Quoad judicem enim & litigantes lis pendere dicitur etiam ante Litis contestationem. Textus notabilis est in *Ord. Cam. part. 2. tit. 9. §. ult. verb. vor oder nach der Kriegs = Befestigung.*

§. VI. Sed an præventio intelligatur inducta, si nondum citatio nec decreta nec insinuata, sed literæ saltem præliminares pro informatione Judicis, schreiben umb Bericht / impetratæ & insinuatæ fuerint, eleganter quæritur? Affirmandum id putamus. (1.) cum judex decernendo has literas jam inceperit de causâ cognosce-

25

gnoscere, quod præventionis argumentum est. (2.) ad
obtinendam præventionem, *juxta Gylm. præjud. Camer.*
verb. præventio. etiam extrajudicialia præcepta suffici-
unt. (3.) hæ literæ inforatoriæ æquè in se citationem
quandam continent, quia is, adversus quem extrahun-
tur, citatur ad demonstrandum causæ statum.

§. VII. *Præventio* igitur mutua inter hæc duo
judicia obtinet locum, *sed non inhibitio aut avocatio cau-
sarum.* Senatus enim Cæsaris causas in Camerâ pen-
dentes avocare, vel aliâ viâ cursum justitiæ impedire
prohibetur per R. A. de anno 1654. §. *Ebenmäßsig sol-
ten hinführo.* 166. quin & per *Capitul. S. 42. verb. Die
am Kayserl. Cammer - Gericht zu Spener aber anhäng-
ig gemachte und noch in unerörterten Rechten schre-
bende Sachen von dar ab und an unsern Reichs - Hof-
Rath nicht abgefordert / noch von uns aufgehoben /
und dagegen inhibirt, oder sonst auf andere Weiß re-
scribirt, auch was dargegen vorgenommen / als null
und unkräftig vom Cammer - Gericht gehalten ic.*
Quòd si tamen huic adversum partes aut Aula Cæsaris
quid moliantur, eò casu primùm, civilitatis gratiâ,
documentum litispendentiæ in Cancellariâ Camerali im-
petratur, & locò declinatoriarum in Judiciò Aulicò
producitur. Quò posthabitò mandatum pœnale *de con-
tinuando nec impediendo prosequi litem, ubi cœpta est, S.*
Claus. (cùm hoc factum ipsò jure Constitutionum Im-
perii prohibitum sit) *adversus partes* in Camerâ decer-
nitur.

§. IIX. Quocunque igitur modò cursum justitiæ
in Camerâ *impedire*, Senatus Cæsaris Aulicus pro-
hibetur, sed benè *accelerare* eum potest. Possum enim
in Consiliò Aulicò Rescriptum Principis adversus Ca-

D

meram

26
meram impetrare *pro excitanda justitiâ*, quô nimirum
Imperator, ad alicujus implorationem, Camerae re-
scribit, ut mature & celeriter causam expediat. Sed
non vice versa, ut Cæsar Camerae, sic etiam Camera
Cæsaris Commissario pro excitanda justitiâ scribere pot-
est, sed si Commissarius Cæsareus in administrandâ ju-
stitiâ negligens est, non debet adiri Camera, sed com-
mittens. Ita cum anno 1630. Rustici zu Ganserdingen
contra Dominum suum, Nobilem de Schlätten / in
Camera supplicarent pro Mandatô *de non gravando ul-
tra operas solitas, nec cogendo adire molendinum ipsius*; Ca-
mera, more in his casibus consuetô, antequam Pro-
cessus alios decrevit, scripsit Nobili Domino ad infor-
mandum Judicem (*umb Bericht*) sed ille excepit *de
preventione litis in Aulâ Cæsareâ*, insimulque Commis-
sionis decretæ & coeptæ tenorem in vidimatâ copiâ
Camerae transmisit. Mandatum petitum inde dene-
gatum. Rustici verò rogârunt aliud *ad administran-
dam justitiâ* adversus Cæsaris Commissarium, qui fuit
Dominus Comes de Fürstenberg; eô etiam denegatô
supplicârunt *pro promotorialibus*. Sed & hæ denegatæ
d. 7. sept. 1630. ex nullâ aliâ ratione, ut prudentiores
putârunt, quàm quôd ea causa *propter preventionem* ad
Camerae Jurisdictionem non pertinuerit, sed Impera-
tori *tanquam committenti* pro mandatô aut promotoria-
libus supplicandum fuerit.

CAPUT IV.

Quando Jurisdictio

Summorum in Imper. Rom. Tribunalium,

Cameralis & Aulici,

in primâ instantiâ fundata sit.

§. I.

§. I.

OMnes causæ vel per viam simplicis querelæ (quæ vulgò prima instantia dicitur) ad judicia deferuntur, vel per appellationem, quæ secunda instantia. Hi modi etiam obtinent in duobus supremis Imperii Rom. Judiciis, Aulâ Cæsaris & Camerâ Imperiali. Videamus prius, quomodo in primâ instantiâ vel ratione personarum vel ratione causarum jurisdictionio supremorum horum Judiciorum fundata sit. Rerum igitur (quorum forum actor regulariter sequi debet) ratione habitâ rectè vel in Aulâ Imperatoris vel in Camerâ Imperiali conveniuntur, qui Imperio immediate subjecti sunt, nisi vel publicâ, legibus scilicet Ordinationis, (*Austräge der Ordnung. C. B. D. part. 2. tit. 27.*) vel privatâ conventionem constitutos Judices (*gewillkührte Austräge / C. B. D. part. 2. tit. 2. pr.*) habuerint, vel Imperatoris privilegiò vel aliò modò ex jurisdictione Cameræ & Consilii Aulici exempti fuerint. Primas enim instantias Camera ut strictè servet, in Recessu Imperii novissimò de anno 1654. §. benebens. 105. verb. die erste instantias. denuò admonetur. Et ad has etiam expressè adstringitur Consilium Aulicum in jam dictò Recessu §. Was danr ur = Fürsten und Stände. 168. ut & in R. S. D. Tit. . §. Wir befehlen. ibi: privilegia der ersten instanz, jura Austregarum &c. aller Gebühr nach / sorgsamlich in acht nehmen / und den Reichs Ständen unberührt verbleiben lassen. Si tamen correctorum unus privilegiò Austregarum gaudeat, alter verò non; ob causa connexitatem ambo in supremò Imperii judiciò conveniendi sunt, quia nemo coram Austregis conveniri potest, qui earum non est, ne quidem

cum aliis capacibus. Sic e.g. debitorum & fidejussorum causæ adeò sunt connexæ, tam ratione personarum, quàm rei seu negotii, ut ibi causa fidejussorum tractari debeat, ubi conveniuntur debitores principales, ne scilicet continentia causæ dividatur. Plures casus, quibus Judices Ordinationis locum non habeant, & quomodo causæ ab iisdem, tam per appellationem quàm sine appellatione, ad Cameram devolvantur, tradit *Roding. lib. 1. Tit. 4. cap. 7.*

§. II. *Ratione causarum* jurisdictio Camerae, ut & Consilii Aulici, in primâ instantiâ fundata est, quando ipsum factum ita est qualificatum, ut ex suâ naturâ ejus cognitio & decisio ad hæc suprema judicia pertineat, cessantibus omnibus primæ instantiæ privilegiis. Decem autem causarum earum genera numerantur: *causa fractæ pacis publicæ tam religiosa quàm profana, cause fiscales, causa litigiosa possessionis, causa pignorationum, causa arrestorum, causa mandatorum sine clausulâ* (mandata cum clausulâ suprema hæc Imperii Judicia efficaciter non emittunt, nisi vel ratione personæ vel ratione causæ suâ naturâ eò pertinente, jurisdictio eorum fundata sit; si enim reus non sit immediatus, aut causa suâ naturâ eò non pertineat, impetranti exceptio incompetentiæ objici & mandatum cum clausulâ impetratum cassari solet.) *causa relaxationis juramenti ad effectum agendi, causa L. Diffamari, causa denegata vel protractæ justitiæ, & tandem causa violati privilegii Cæsarei.* de quibus omnibus & singulis agit *Roding. lib. 1. pand. Cam. tit. 6. & seqq.* aliique plurimi.

§. III. In genere, si contra publicas Imperii Constitutiones delinquitur, læsus vel in Aulâ Cæsaris
vel

vel in Imperii Camerâ Processus ex istis Constitutionibus contra delinquentem, seu, constitutiones illas violantem impetrare solet, *non obstante privilegio Austregarum aliòve*, cum enim ratione causæ jurisdictio hîc fundata sit, omne cessabit privilegium personale.

§. IV. Quamvis verò in his causarum generibus jurisdictio summorum horum Judiciorum ita fundata sit, ut nulla habeatur ratio, utrum personæ litigantes mediatè vel immediatè Imperio subjectæ sint, *per rubricam Tit. 9. part. 2. Ord. Cam.* Von Personen und Sachen / die von Ihrer Art und Engenschaft wegen / ungeachtet / ob Sie (die Personen) mit oder ohne Mittel dem Reich unterworffen / in erster instanz an das Keyserl. Cammer. Gericht gehörig. Nihilominus tamen in quibusdam etiam *tàm actoris quàm rei* immedietas requiritur, ut in causis fractæ pacis religiosæ, causis pignorationum, causis arrestorum; in quibusdam *rei tantùm*, ut in causâ L. diffamari. Quòd tamen hîc potius causæ quàm personæ qualitas & conditio spectetur, patet exinde, quòd hujusmodi causæ *ex jurisdictione Judicum Ordinationis aliorumq; privilegio personali constitutorum exemptæ sint, ut §. preced. iam tùm diximus.*

§. V. Præter jàm dictas causas, in quibus tàm Cameræ quàm Consilii Aulici jurisdictio fundata est, ad Senatium quoq; Aulicum aliæ pertinent, *quibus Camera se non immiscet.* De iis ita in R. H. D. *Tit. 2. in pr.* In unsern Reichs. Hof. Rath sollen alle und iede Sachen / das Heilige Römische Reich / desselben Hochheit / Recht / Herrligkeit / Berechtigkeitt / Pfandschafft / Lösung / Regalien / hohe und nieder Lehen / Privilegien, Indult,

Confirmation, und anders / wie solches Nahmen haben mag. 2c. quæ negotia celerrimè, cum sufficienti tamen causæ cognitione, ibi expediuntur. *Add. supra cap. 2.*

CAP. V.

Quomodo causæ
ad Aulam Cæsaris aut Imperialem Cameram
per appellationem devolvantur.

§. I.

ATque ita causæ *per viam simplicis querelæ* in primâ Instantiâ ad suprema Imperii Rom. Judicia deferuntur. Videndum nunc, quomodo *per viam provocationis* eò devolvantur. quod accidit, quando quis per decretum sive factum Magistratûs, aut sententiam Judicis Inferioris lætus vel gravatus, vel ad Cæsarem vel ad Cameram Imperialem appellat & provocat. Variè verò ad hæc suprema Tribunalia provocatur. Interdum alternativè: *appello vel ad Cæsaream Majestatem vel ad Cameram Imperialem.* Interdum conjunctim: *appello ad Cæsarem & Cameram Imperialem.* Interdum aliò modò: *appello ad Cameram vel quodcung; judicium competens.* Interdum etiam *simpliciter, non expressò judice ad quem.* Et ubiq; cum inter hæc suprema judicia concurrentia jurisdictionis obtineat, *præventio* locum habet, hoc est, *appellatio eò devolvitur, ubi priùs lis pendere incipit.* Idem procedit, si duo in eodem negotiò appellant, *unus ad Imperatorem, alter ad Cameram.* similiter enim *præventio* valet. *V. supra c. 3. §. 3.*

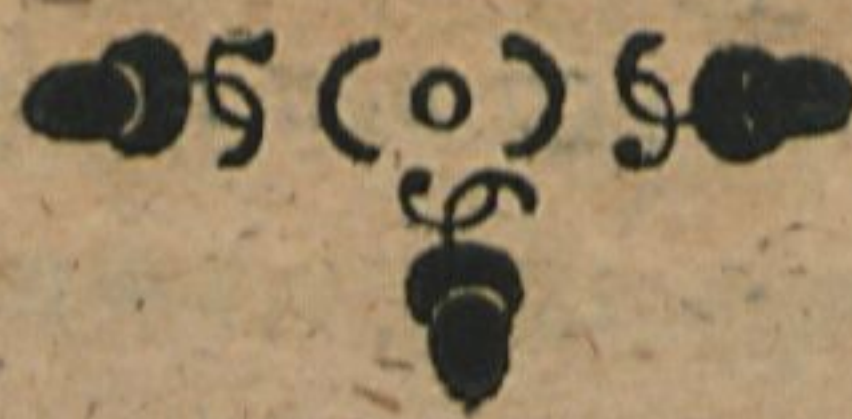
§. II. Ut autem appellatio ad hæc suprema Judicia valeat, requiritur *tùm* ut appellatio hujusmodi fiat *gradatim, non per saltum,* judice scil. intermediò, si quis lit, *præteritò.* (*exceptiones vide apud Roding. lib. 1. tit. 20. §. 6. & seqq.*) *tùm* ut *summa litis sit appellabilis.* In exordiò
Judicii

Judicii Cameralis à quâcunq; summâ appellari potuit, nisi aliquod privilegium obstabat. Anno 1521. verò constitutum, ut summa appellabilis esset 50. floren. *C. S. D. de anno 1521. art. 24.* Deinde hæc summa adscendit ad 150. floren. *R. A. de anno 1570. §. Als wir dann. 66.* Quæ summa anno 1600. duplicata est, facta 300. flor. *Deput. Ubich. de anno 1600. §. Wiewohl nun. 14.* Et hæc anno 1654. secundâ vice duplicata auctaque ad 600. floren. seu 400. *Imperial. R. A. de anno 1654. §. Viertens soll die summa. 112.* Si igitur summa non sit appellabilis, appellatio non recipitur; revisio tamen *Actorum* à judice sententiæ (inferiore) peti potest, vel transmissio *Actorum* ad *Consilium Sapientum*. Id enim tam in *Recessu Deput. de anno 1600. §. Es soll aber. 18.* quàm in *Recessu de anno 1654. §. Doch mit diesem Zusatz. 113.* solatii ergò indultum. Quòd si hæc revisio aut transmissio *Actorum* denegetur, Mandatum de concedendâ *Revisio- ne, aut de non impediendo uti jure Constitutionum Imperii, in Ju- diciò Aulicò aut Camerali impetrari posse, nullum est dubium. Sed quæritur: An talis revisio Actorum etiam in cau- sâ appellabili peti queat? Negatur.* quia extraordinarium re- medium, quale est revisio, locum non habet, ubi ordina- rium, scil. appellatio, adhiberi potest. In judiciis verò, ubi per privilegium de planè non appellando nemini appella- re licet, (ut in forò Saxonico) petitio tamen *leuterationis* & *oberleuterationis* (de quibus vide latè illustrem *Carpzovium in Process. Jur. Sax. Tit. 17.*) vel aliud simile beneficium con- cessum est. Si ea beneficia denegantur, similiter obti- net, quod de *Revisio*ne jam diximus. Sic in causâ *H. contra S. W.* cum petita *Leuteratio* denegaretur, & sententiâ exe- queretur, in Camerâ supplicatum pro concedendâ *Leutera- tione, cassando, restituendo, & non turbando, nec amplius in-*

noquan-

¹²
novando S. C. Ast decretum : Ist gebethenes Mandatum de
concedendâ Leutatione extant / das übrige Begehren aber
abgeschlagen. In consilio d. 1. Mart. 1649. Ubi igitur appella-
tio prohibita, non prohibenda tamen revisio Actorum,
eorumve transmissio ad Consilium Sapientum, leuatio,
vel aliud simile beneficium legibus concessum aut con-
suetudine introductum.

§. III. Prohibita autem appellatio non solum, si
summa non sit appellabilis ratione Ordinationis Cameralis
& Constitutionum Imperii, sed & si privilegio non sit conformis.
Plerique enim Imperii Status privilegiis de non appellan-
do ab eorum sententiis usque ad certam summam gau-
dent. Ubi igitur tale privilegium habetur, non sufficit,
summam esse appellabilem ratione Constitutionum Im-
perialium, sed requiritur, ut ea privilegio sit conformis,
Auctâ enim in R. I. de anno 1654. summâ appellabili, privi-
legia etiam de non appellando ampliora Statibus se con-
cessurum, Imperator simul promisit, quam auctoritatem et-
iam plurimi largissimè obtinuerunt. Ea que privilegia
Statuum tam in Camerâ quàm in Aulâ Cæsaris servari &
& attendi jubentur in R. A. de anno 1654. §. Drittens sollen.
III. & in R. S. O. Tit. 2. §. Wir befehlen auch, ibi : Wir be-
fehlen auch hiermit unserm Reichs, Hof, Raths, Präsi-
denten und Rätthen ernstlich / und wollen / daß Sie in Er-
kennung 2c. Privilegia de non appellando und der summa /
unter welcher man nicht appelliren und die Sach an
höhere Gericht bringen kan / aller Gebühr nach sorg-
samlich in acht nehmen / und den Reichs, Stän-
den unberührt verbleiben lassen.

Generoso ac maxime Strenuo
DN. JOHANNI GEORGIO à Kessel,
Equiti Silesio,

De summis in Imperio Romano Judiciis,
Aulico & Camerali,
eruditè disputanti,

Imq; gratulatur

JOHANNES ANDR. Gerhard D.

S. Cæs. Pal. Comes.

ARdua conscendis, sed dat Tibi gloria vires,
KESSELI. Laudes priscorum, & clara Parentum
Facta movent animos, generosaque corda Nepotum
Sollicitant, & calcar habent. Hoc laude demonstras.
Culmina summa petis, dum Consistoria summa
Imperii nostri facundò discutis ore.
Aulica pertractas, mox Aulicus ipse futurus,
Principibus natus charæ in Patriæque salutem.
Vive diu felix, populi rem protege dextrè!

Quomodo, queis, per quos reddat Germania jura
Civibus, addiscat publica scire volens.
Tu tyrocinium bene ponis: Et indole digna
KESSELI tractans, indole digna capis,
Sic mens excolitur, sic sic juvat ire per altum:
Ex virtute genus gloria vera manet.

*Generoso Domino Respondenti Amicò & Convictori dilectissimo
de egregio virtutis & eruditionis studio gratulatur*

CHRISTIANUS DIETERICUS

Aßenhusen/ Brunsvigius Saxo.

SONNET.

Je t'avouë, ô mon Cher! la chaisne invisible
Que ton Esprit nous tend, en raisonnant si bien
Agit avec vigueur: Il ne se trouve rien
Qui puisse l'éviter, & qui n'y soit sensible.

En

En deffendant si bien le droit de nostre Empire,
Sous un grand Politique & Celebre Docteur,
Tu fais briller ta gloire, éclatter ta valeur,
Et graver ton renom en marbre & non en cire:

* * *

Fournis dont ta carriere, & svy ces doux transports:
Ces genereux exploits, ces glorieux efforts:
Pour gagner le sommet qu'habite la gloire:

* * *

Mille succès heureux riront à tes desirs,
Tu vaincras de l'envie ainsi la nuit noire
Et mesme tes travaux deviendront tes plaisirs.

P. FUCHS.

Mich wundert / werther Freund / daß dieses Saals Athen
Dich und den edlen Fleiß so zeitlich muß erhöhn.
So ist's : was künftig sol zu einer Messel werden /
Brennt bald in erster Blüth' ; es trogt ein junger Löw
Noch an der Mutter Brust den Enger ohne Scheu /
Er jaget Berr und Wolf mit zornigen Gebehrden.

Weil dann dein muntres Haupt / das ist Astræa schmückt /
Stets di Unwissenheit mit Kett und Band verstrickt /
Daß si dein rühmlich Werck nicht können se verwehren
So wünsch' ich tausend Glück' ! Tritt ferner diese Bahn /
Auf der man mit der Zeit erlangt der Juno Fahn ;
Fahr' fort ! Justinian wird deinen Ruhm vermehren.

Welches zu Bezeugung ungesälchter Freundschaft / aus
obliegender Schuldigkeit in Eyl hinzufügen wollen

CAROLUS à TRACH, Eq. Sil.

Judicium Camerae monstras, & Caesaris aulae:
Monstrantem Camerae, docta vel aula manent.

Que

Generoso Dno. Respondenti, Amico fratris loco et atem
colendo, gratulandus adponere voluit, debuit

Georg Wilhelm von Werthern / Eques Thur,

F I N I S.

7-

ULB Halle
005 132 622

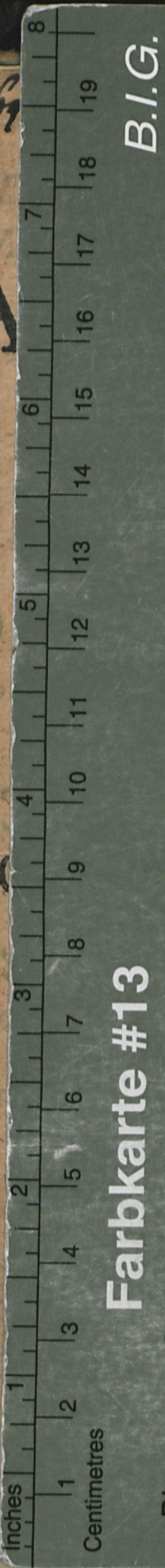
3

VD. 17

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue, Cyan, Green, Yellow, Red, Magenta, White, 3/Color, Black

UUM

om. Judiciis,

ET CA-

LI,

ant vel convenient,

ctione,

ione mutuâ,
pertinentibus.

Numine,

sensu

Ordinis

LANA,

LA Gerhard / D.
COM.

nsura exponit

IUS à KESSEL,

is.

M. DC. LXIV.

uridico,

tis.

E

BI BAUHOFFERL.

~~20~~

Feb 4, 20

21